

Підвищення якості підготовки студентів здійснюється кафедрою не тільки в ході навчальної, а й виховної роботи, яка реалізується, в основному, протягом педагогічного процесу. До виховних моментів кафедра відносить методичність і академічність у викладанні предмета, вимогливість до знань, навчальну дисципліну на заняттях, обов'язкове відпрацювання всіх пропущених занять. У психологічних особливостях викладання іноземним студентам існує ряд труднощів, подолання яких вимагає від викладача знання специфіки національного характеру, менталітету іноземних студентів, а також особистої емоційної стійкості. Наявна в даний час різноманітність матеріалу, яким необхідно оволодіти студенту-іноземцю, свідчить про необхідність створення комунікативного мінімуму з основних дисциплін, передбачених навчальною програмою ВНЗ медичного профілю України. Останнім часом у багатьох медичних вузах України студенти, які приїхали в нашу країну з інших держав, мають можливість здобуття вищої освіти на англійській мові. Така форма навчання іноземців представляється досить прогресивною, оскільки робить привабливим навчання в Україні для більшого числа молодих людей з різних держав світу.

Насумок

Успішна реалізація всіх складових частин в організації та забезпеченні навчання дозволяє удосконалювати підготовку кваліфікованих спеціалістів не тільки України, а й багатьох країн.

Література

1. Андрейчин М.А. Особливості навчання іноземних студентів на випускному курсі медичного вищого навчального закладу / М.А. Андрейчин, І.Я. Господарський, О.Л. Івахів // – Тернопіль: Медична освіта.- 2002. – С. 21-23.
2. Белов В.А. Подготовка кадров для зарубежных стран в советских вузах / В.А. Белов // – Москва: ЭКОН, 2000. - С.15-20.
3. Бутенко И.А. Что привлекает студентов в учебном процессе? / И.А. Бутенко // Вестн. высш. шк. - 2000. - № 2. - С. 21-25.
4. Беляева О.М. Деякі аспекти викладання клінічної термінології студентам-іноземцям / О.М. Беляева // – Полтава.- 2003. – С. 14-17.
5. Вороненко Ю.В. Актуальні проблеми розвитку системи підготовки іноземних студентів у вищих медичних (фармацевтичному) навчальних закладах України / Ю.В. Вороненко, Ю.І. Фисун // – Тернопіль: Медична освіта.- 2002. – С. 14-16.
6. Дудник И.Н. Роль самостоятельной работы в обучении иностранных студентов в медицинском вузе / И.Н.Дудник, В.И. Черный, Е.Ю. Рождественский [и др.] // – Дніпропетровськ: Наука і освіта.- 2005. – Т.32. – С.16-18.
7. Дудник И.Н. Некоторые аспекты повышения качества обучения иностранных студентов с учетом специфики ВУЗов медицинского профиля / И.Н.Дудник, В.И. Черный, Е.Ю. Рождественский [и др.] // - Днепропетровск, 2005. – С.21-23.

Реферати

ПУТИ ОПТИМИЗАЦИИ ПОДГОТОВКИ ИНОСТРАННЫХ СТУДЕНТОВ В КЛИНИКЕ ОБЩЕЙ ПРАКТИКИ - СЕМЕЙНОЙ МЕДИЦИНЫ

Казак Ю.М., Трибрат Т.А., Шуть С.В., Чекалина Н.И.

Успешная профессиональная подготовка будущего врача в значительной мере зависит не только от содержания учебной деятельности, но и методов обучения и контроля знаний. Оптимизация учебного процесса с иностранными студентами предусматривает комплексный подход к решению целого ряда проблем с целью улучшения качества подготовки специалистов для зарубежных стран. Имеющееся в данный момент разнообразие материала, которым необходимо овладеть студенту-иностранцу, свидетельствует о необходимости создания коммуникативного минимума по основным предметам, предусмотренных учебной программой высших учебных заведений медицинского профиля Украины.

Ключевые слова: иностранные студенты, общая практика (семейная медицина), методы обучения.

WAYS OF OPTIMIZATION OF PREPARATION OF FOREIGN STUDENTS IN CLINIC OF THE GENERAL PRACTICE - FAMILY MEDICINE

Kazakov Y.M., Tribirat T.A., Shut S.V., Chekalina N.I.

Successful vocational training of the future doctor appreciably depends not only on the maintenance of educational activity, but also on methods of training and the control of knowledge. Optimisation of educational process with foreign students provides the complex approach to the decision of variety of problems with the purpose of improvement of quality of preparation of experts for foreign countries. A variety of a material available at present which is necessary to own to the student-foreigner, testifies to necessity of creation of the communicative minimum in the basic subjects, the higher educational institutions of a medical profile of Ukraine provided by the curriculum.

Key words: foreign students, the general practice (family medicine), training methods.

УДК 616.31-053.3/5-08+376.68

Л.Ф. Каськова, Л.І. Амосова, О.О. Карпенко, С.М. Новікова, О.Ю. Андрійнова, Л.Ф. Чуприна
ВНЗ України "Українська медична стоматологічна академія", м. Полтава

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ДО ДЕРЖАВНОЇ АТЕСТАЦІЇ З ДИТЯЧОЇ ТЕРАПЕВТИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ

Правильне подання інформації й адекватна система контролю знань іноземних студентів сприяють підготовці конкурентоспроможного висококваліфікованого спеціаліста.

Ключові слова: стоматологія, студент, навчальний процес, ліцензування, іспит.

Шлях нашої держави до світового простору полягає насамперед через конкурентоспроможну вищу освіту, яка повинна мати як відповідні якісні показники, так і кількісні характеристики, що будуть зрозумілі для інших країн світу. Суттєво наближує систему освіти в Україні до міжнародних вимог впровадження державної атестації випускників [1,2,3]. Відповідно до галузевих стандартів вищої освіти нормативними формами державної атестації випускників стоматологічних факультетів вищих навчальних закладів України є стандартизований тестовий і практично-орієнтований державний іспити, зміст та вимоги до яких установлені у складовій галузевих стандартів "Засоби діагностики якості вищої освіти". Державна атестація випускників у формі стандартизованого тестового і практично-орієнтованого державних іспитів – це один із важливих елементів удосконалення

підготовки фахівців у плані практичної спрямованості кваліфікаційних вимог з урахуванням вимог ринку праці та світового досвіду, який потребує поступового впровадження у навчальний процес найдосконаліших форм і методів викладання та контролю знань студентів [4].

Метою державної атестації випускників є встановлення відповідності рівня сформованості знань, умінь та навичок, досягнутого в результаті засвоєння освітньо-професійної програми (ОПП), вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики (ОКХ). Для правильного управління процесом засвоєння знань, навичок, вмінь дуже важлива перевірка, що здійснюється на різних етапах учбового процесу. На кожному етапі перевірка виконує свої функції. З початку вивчення нового матеріалу перевіряються знання опорних уявлень і визначень. Основна функція такої перевірки – актуалізація знань і способів виконання дій. Після вивчення відповідного матеріалу викладач перевіряє рівень засвоєння студентами знань, виявляє якість навичок, вмінь. Функції перевірки полягають у попередженні відставання, неуспішності окремих студентів. Перевірка проводиться систематично на окремих етапах заняття. Після вивчення окремих розділів програми викладач комплексно перевіряє знання, навички, вміння, засвоєні протягом визначеного періоду. Таку перевірку називають тематичною. Методика такої перевірки – бесіда, під час якої студенти звітують про те, як вони виконують завдання, чому так, стисло відтворюють знання, які вони здобули і показують практичні способи виконання дій. Перевірку знань, навичок і вмінь здійснюють також після великих розділів або тем програми. На цьому етапі перевіряється якість засвоєння студентами системи знань і вміння використовувати їх на практиці у комплексі. Для такої перевірки потрібно, щоб студенти виконали комплексне завдання, яке включає знання, навички, вміння цілого розділу або декількох розділів програми. Ще більш узагальненими і універсальними повинні бути питання і завдання під час перевірки знань, навичок, вмінь студентів в кінці учбового курсу (предмета).

Стандартизований тестовий державний іспит – це ліцензійний інтегрований іспит, який проводиться Центром тестування професійної компетентності фахівців із вищою освітою напрямів підготовки "Медицина" та "Фармація" при МОЗ України. З метою впровадження у навчальний процес найдосконаліших форм і методів контролю знань студентів з дитячої терапевтичної стоматології на кожному практичному занятті рівень знань студентів четвертого та п'ятого курсів перевіряється шляхом вирішення тестових завдань (згідно тематики заняття та пройденого матеріалу), створених співробітниками кафедри у відповідності з вимогами Центру тестування. Студент обирає відповідь, яка, на його думку, є найбільш правильною і заповнює бланк для автоматизованої перевірки. Найважливішим моментом такого методу контролю знань є наявність зворотного зв'язку – тобто після оцінювання результатів викладач обов'язково проводить аналіз правильності розв'язання кожного тестового завдання із залученням до обговорення усіх студентів групи. Постійний контроль на кожному занятті відіграє важливу роль – привчає студентів до систематичної праці, з'ясовує обсяг, рівень і якість засвоєного навчального матеріалу, сприяє вмінню аналізувати тощо. Переваги тестового контролю безумовні. Це: об'єктивність; контроль знань багатьох студентів за відносно короткий проміжок часу; отримання результатів тестування відразу після його проведення; самостійна розробка тестових завдань викладачами кафедри відповідно до пройденого матеріалу; можливість постійного поповнення тестової бази даних. На кафедрі дитячої терапевтичної стоматології з профілактикою стоматологічних захворювань використовуються поточні і підсумкові контролю знань студентів – тестування на комп'ютерах чи паперових носіях.

Провідним напрямком впровадження інформаційних технологій у підготовку студентів стала розробка електронних автоматизованих систем контролю знань. У комп'ютерному класі академії на базі відділу ТЗН проводяться підсумкові контролю знань, під час яких студенти вирішують тестові ситуаційні задачі. Практика показала, що застосування комп'ютерних (тестових) систем контролю знань студентів сприяє об'єктивізації перевірки і підвищує мотивацію студентів до навчання. Отже, переваги комп'ютерного навчання та контролю знань студентів безумовні, однак практична підготовка лікаря, на нашу думку, можлива лише за безпосереднього спілкування з хворим, що дає можливість розвинення клінічного мислення, інтерпретації отриманих даних, вибору плану обстеження та лікування хворого з урахуванням результатів об'єктивних, суб'єктивних та додаткових методів дослідження.

Підсумкові контролю знань студентів проводяться на кафедрі наприкінці восьмого, дев'ятого та десятого семестрів після завершення вивчення певних розділів дисципліни "дитяча терапевтична стоматологія". Умови контролю максимально наближені до реального іспиту. До одного варіанту входять п'ятдесят ситуаційних завдань із однією правильною відповіддю з п'яти. Ці задачі також створені співробітниками кафедри у відповідності з вимогами Центру тестування. Тривалість підсумкового контролю п'ятдесят хвилин. Відповіді фіксуються на бланках, які схожі на ті, що застосовуються на ліцензійному іспиті. Перевірка правильності відповідей проводиться викладачем за допомогою перфокарти. Кількість правильних відповідей рахується у відсотках.

Практично-орієнтований державний іспит у формі комплексного державного іспиту передбачає комплексну перевірку готовності випускника здійснювати професійну діяльність в умовах, наближених до реальних, і демонструвати необхідний рівень умінь і навичок, визначених ОКХ, із різних розділів стоматології, тобто в ролі лікаря-стоматолога загальної практики. Навички з дисципліни формуються на основі знання способів виконання дії. Найбільш успішно – швидко і безпомилково – студенти здобувають навички на основі знання і застосування алгоритму або алгоритмічного наказу. Успішно з цією метою можна застосувати завдання орієнтовної основи дій. На практичних заняттях студенти для відпрацювання практичних навичок застосовують орієнтовні карти дій, що містяться у методичних розробках. Окрім цього вони використовують складені викладачами кафедри алгоритми проведення маніпуляцій, що передбачені нормативними документами: „Освітньо-кваліфікаційною характеристикою спеціаліста” та „Освітньо-професійною програмою”. Процес

засвоєння навичок передбачає поступове зростання складності завдань і самостійності студентів у їх виконанні. Перші завдання повинні виконуватись під жорстким контролем і за допомогою викладача, при цьому потребують мінімальної самостійності і творчості. У подальшому поступово зростає складність завдань і підсилюється самостійність у їх виконанні.

На практичних заняттях, які проходять на базі терапевтичного відділення ДМКСП м. Полтава, дитячого відділення міської лікарні № 1 та у полтавській загальноосвітній школі-інтернаті № 1 з ліцейними класами, викладачі кафедри приділяють увагу принципам обстеження хворих на некаріозні ушкодження твердих тканин зубів, карієс та його ускладнення, на захворювання пародонта та слизової оболонки порожнини рота у дітей. Студенти самостійно працюють з набором терапевтичного стоматологічного інструментарію та набором рентгенограм за темами занять. Особлива увага приділяється самостійній роботі студентів з хворими, відпрацюванню практичних навичок з обстеженням хворих, препарування твердих тканин зубів у дітей, накладання лікувальних прокладок, пломбування каріозних порожнин різними пломбувальними матеріалами, механічної та медикаментозної обробки кореневих каналів зубів, пломбування кореневих каналів різними пломбувальними матеріалами, медикаментозної обробки осередків ушкодження слизової оболонки, виготовлення твердіючих та нетвердіючих пародонтальних пов'язок, проведення професійної гігієни порожнини рота, проведенню профілактичних заходів, правильності ведення медичної документації.

Надумок

Поєднання сучасних технологій навчання і контролю знань із традиційними методами дозволяє удосконалити підготовку фахівців у плані практичної спрямованості кваліфікаційних вимог з урахуванням вимог ринку праці та світового досвіду. Отже, застосовуючи правильне подання інформації й адекватну систему контролю отриманих знань можливе значне полегшення засвоєння якісно нових для студента питань, формування його вмінь і навичок на кожному етапі вивчення матеріалу, активізація діяльності студентів, розвиток клінічного мислення та досягнення кінцевої мети навчання – підготовки конкурентоспроможного висококваліфікованого спеціаліста.

Література

1. Казаков В.М. Оцінка якості підготовки лікарів / В.М. Казаков, І.С. Вітенко, О.М. Талалаєнко [та ін.] / Методичний посібник для викладачів. – Київ, 1996. –34с.
2. Каськова Л.Ф. Досвід підготовки та проведення практично-орієнтованого державного іспиту з дитячої стоматології / Л.Ф. Каськова, С.Ч. Новікова, Л.І. Амосова // –Запоріжжя, 2006. –С.101-102.
3. Пидаєв А.В. Болонський процес в Європе / А.В. Пидаєв, В.Г. Передерий // –К., 2004. –192 с.
4. Степаненко Т.І. Система "Крок" та її мотиваційна роль у вдосконаленні педагогічного процесу / Т.І. Степаненко, О.В. Телешова // –Полтава, 2003. –С.32-33.

Реферати

ОСОБЕННОСТИ ПОДГОТОВКИ ИНОСТРАННЫХ СТУДЕНТОВ К ГОСУДАРСТВЕННОЙ АТТЕСТАЦИИ ПО ДЕТСКОЙ ТЕРАПЕВТИЧЕСКОЙ СТОМАТОЛОГИИ

Каськова Л.Ф., Амосова Л.И., Карпенко О.А., Новікова С.Ч., Чуприна Л.Ф.

Правильная подача информации и адекватная система контроля знаний иностранных студентов способствуют подготовке конкурентоспособного высококвалифицированного специалиста.

Ключевые слова: стоматология, студент, учебный процесс, лицензирование, экзамен.

THE FEATURES OF FOREIGN STUDENTS PREPARATION TO GOVERNMENT ASSESSMENT ON PEDIATRIC THERAPEUTIC STOMATOLOGY

Kaskova L.F., Amosova L.I., Karpenko O.A., Novikova S.Ch., Chuprina L.F.

The proper presentation of information and their adequate concluding control of knowledge for the foreign students are promoting the preparation of competitive and qualified specialist.

Key words: stomatology, student, educative process, licensing, examination.

УДК 616.31-053.3/5-08+378.14

Л.Ф. Каськова, С.Ч. Новікова, О.А. Карпенко, Л.І. Амосова, О.Ю. Андришова, Л.Ю. Ващенко
ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава

ПОЗААУДИТОРНА САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ ДИТЯЧОЇ ТЕРАПЕВТИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ

Навички і знання, що набувають студенти в процесі навчання у ВУЗі закладають основи загальної і професійної самоосвіти, придбання нових знань необхідних для всього періоду творчої діяльності майбутнього спеціаліста.

Ключові слова: стоматологія, студент, позааудиторна самостійна робота.

У теперішній час, коли відновлення наукової інформації відбувається дуже швидко, кожній людині, яка бажає продуктивно працювати, треба постійно здобувати нові знання. Метою роботи було аналіз ролі вищої школи у наданні студентам навичок самостійної роботи, що допоможе їм розвивати свої знання у подальшому.

Самостійна навчальна робота складається з формування прийомів навчальної роботи і використання цих прийомів для засвоєння професійних знань, навичок і вмінь [1,5,6].